

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Γ' ΤΑΞΗ ΛΥΚΕΙΩΝ Ε.Α.Ε.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 35)

Ερώτημα 1ο (μονάδες 15)

Ο/Η μαθητής/-τρια αναφέρει συνοπτικά τα κύρια σημεία της απάντησης του Κ. Καρτάλη, όπως:

- αύξηση της θερμοκρασίας του αέρα, της επιφάνειας της θάλασσας κ.ά.
- οι αρχικές εκτιμήσεις για την κλιματική αλλαγή αναθεωρούνται, καθώς αυτή έρχεται πιο γρήγορα από όσο, αρχικά, είχε εκτιμηθεί
- η κλιματική αλλαγή δεν αποτελεί κίνδυνο μόνο για τις μελλοντικές γενιές, αλλά και για τις τωρινές
- η άνοδος της θερμοκρασίας απειλεί, ήδη, αρκετές περιοχές της Ελλάδας
- το κλίμα της Μεσογείου επιδεινώνεται και η περιοχή της θεωρείται κλιματικό «*hot spot*».

Με βάση τα προαναφερθέντα στοιχεία, γίνεται φανερό ότι ο συνεντευξιαζόμενος δεν είναι αισιόδοξος για τις επιπτώσεις των ενεργειών του ανθρώπου στο φυσικό περιβάλλον.

Ερώτημα 2ο (μονάδες 10)

Τα ερωτήματα:

- Προβληματίζουν τον αναγνώστη, προσελκύουν το ενδιαφέρον και την προσοχή του, κινητοποιούν τη σκέψη του
- Δίνουν αμεσότητα στον λόγο (ερώτηση – απάντηση)
- Διευκολύνουν τον συγγραφέα να επικοινωνήσει με τον/την αναγνώστη/-στρια
- Τονίζουν σύντομα και περιεκτικά την άποψη/θέση του συγγραφέα
- Ισοδυναμούν με ισχυρή κατάφαση ή άρνηση (δύναται να σχολιαστεί η αντίθετη όψη του θέματος και οι προοπτικές του με ορθολογική σκέψη)

- Παρακινούν, ειδικά το δεύτερο, σε δράση (σε συνδυασμό με το α' πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο)
- Δημιουργούν προβληματισμό και μετά την ανάγνωση του κειμένου, ενισχύοντας την πρωτοτυπία και την αποτελεσματικότητα του χωρίου που λειτουργεί ως επίλογος.

Ερώτημα 3^ο (μονάδες 10)

Λεκτικά σχόλια

- «Η όλη ανάπτυξη της ανθρωπότητας και η συνακόλουθη οικονομική μεγέθυνση έχουν φτάσει στα όρια αντοχής το φυσικό περιβάλλον του πλανήτη μας.» (διαπίστωση, δραματικό ύφος λόγου, αποδοκιμασία, αποστροφή)
- «Αλλά δεν την συνειδητοποιούμε» (αντίθεση, προβληματισμός, αγανάκτηση, αφύπνιση για τη συνειδητοποίηση των επιπτώσεων της παρέμβασης του ανθρώπου στο φυσικό περιβάλλον και τα αποτελέσματα της αδιαφορίας του στο μέλλον)
- «Οι καταστροφές, όμως, της κλιματικής αλλαγής έχουν ήδη αρχίσει να εκδηλώνονται και δεν απειλούν απλά και μόνο την συνεχή και χωρίς μέτρο οικονομική μεγέθυνση, αλλά τον τρόπο ζωής μας και ακόμα περισσότερο το μέλλον μας.» (έκφραση φόβου, προβληματισμός, αγωνία, στόχος η αφύπνιση του/της αποδέκτη/-τριας του μηνύματος).

Σχόλια με σημεία στίξης

Κάποια σημεία στίξης παρουσιάζουν πολυσημία στη λειτουργία τους, δηλαδή ένα σημείο στίξης μπορεί να δηλώνει αρκετά διαφορετικά νοήματα, ανάλογα με τη χρήση του.

- Θαυμαστικό: «Η κλιματική αλλαγή είναι εδώ!» (δηλώνει φόβο, τονίζει την ανάγκη εγρήγορσης των ανθρώπων, καθώς το πρόβλημα επιδεινώνεται)
- Εισαγωγικά: «Κρυβόμαστε» (δηλώνουν ειρωνεία, απόδοση προσωπικών ευθυνών με στόχο την ευαισθητοποίηση και τον προβληματισμό των πολιτών, παράθεση λέξης που χρησιμοποιείται μεταφορικά) κ.ά.

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 15)

Ο Α. Χιόνης προφητεύει απολύτως δυσοίωνα το μέλλον. Για τον ποιητή κάθε ομορφιά του παρόντος εξελίσσεται σε ένα μελλοντικό «κακό» όνειρο/εφιάλτη. Ως εκ τούτου, το ποιητικό υποκείμενο

προφητεύει ότι θα επέλθει οικολογική καταστροφή και το υπέροχο γαλάζιο χρώμα της θάλασσας θα γίνει π.χ. από τη μόλυνση, τη σκουριά κλπ. κίτρινο.

Ο/Η μαθητής/-τρια, για να απαντήσει στην ερώτηση αυτή, θα αναφερθεί σε κάποιους από τους ακόλουθους κειμενικούς δείκτες και στον λειτουργικό τους ρόλο, καθώς και θα αιτιολογήσει πώς αυτοί συμβάλλουν ως κατάλληλο «υλικό» στη διαμόρφωση του ύφους του ποιήματος.

(Ενδεικτικά):

- **Τίτλος:** *Προφητεία*
- **Εικόνες:** Οι ποιητικές/οπτικές, κατά κύριο λόγο, εικόνες μεταδίδουν με κατάλληλο λόγο και ύφος όλες τις σκέψεις/απόψεις του ποιητή, ενώ αισθητοποιούν τις ιδέες και τα έντονα συναισθήματά του, μέσω φανταστικών παραστάσεων, όπως: *θα στερέψει η θάλασσα / θα γενούν τα πλοία καραβάνια / κι οι γλάροι κατοικίδια / τ' όνειρο θ' αλλάξει χρώμα' δεν θα 'ναι πια γαλάζιο αλλά κίτρινο*
- **Περιγραφή:** μέσω της ζωντανής εικονοποιίας, καθώς εξάπτεται η φαντασία του/της αναγνώστη/-στριας, συνδέονται στο ποίημα αφενός χρονικά το παρόν με το μέλλον και αφετέρου ιδεολογικά (σε ατομικό-συλλογικό επίπεδο) οι προβληματισμοί για την καταστροφή και τη μη λήψη αναγκαίων μέτρων για την προστασία του περιβάλλοντος
- **Μεταφορές:** προσδίδουν στο ποίημα πλούτο, δύναμη, εκφραστικότητα και παραστατικότητα.

Οι ποιητικές εικόνες μπορεί εδώ να εκληφθούν, αναλογικά με τη ζοφερή πραγματικότητα, και ως μεταφορές, όπως: *θα γενεί η ψυχή μας έρημος / κι οι γλάροι κατοικίδια όνειρα / θάνατος δεν θα 'ναι πια ο θυθός αλλά ο ήλιος και νοσταλγία όχι η στεριά μα το νερό / τ' όνειρο θ' αλλάξει χρώμα' δεν θα 'ναι πια γαλάζιο αλλά κίτρινο*

- **Χρόνοι ρημάτων:** Ο μέλλοντας χρησιμοποιείται, για να αποδοθούν οι τύποι του πότε θα επέλθει η καταστροφή, αλλά και πώς συντελείται αυτή σήμερα. Ο στιγμιαίος ή εξακολουθητικός μέλλοντας φανερώνει πως εκείνο που σημαίνει το ρήμα θα γίνεται συνέχεια ή με επανάληψη, για παράδειγμα: *θα γίνω/γινώ/γενώ, Θα 'ρθεί καιρός που θα στερέψει η θάλασσα/και θα γενούν τα πλοία/καραβάνια/και θα γενεί* κ.ά
- **Επιρρήματα:** *Τότε (χρονικό επίρρημα-σε εκείνη την εποχή)*
- **Επανάληψη:** *Θα 'ρθεί καιρός*
- **Αντίθεση:** *που θάνατος/δεν θα 'ναι πια ο θυθός/αλλά ο ήλιος/και νοσταλγία/όχι η στεριά/μα το νερό.*

Ο/Η μαθητής/-τρια, ανάλογα με τον βαθμό αναγνωστικής ανταπόκρισης και τον παραστατικό του/της κύκλο, εκφράζει τεκμηριωμένα τις σκέψεις και τα συναισθήματα που του/της προκάλεσε η ανάγνωση του ποιήματος.

